



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 57/2014-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť R. O., zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Kutlíková 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a jeho rozsudkom z 22. marca 2011, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 70/2011 a jeho rozsudkom zo 7. júna 2011 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 18/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. októbra 2013 doručená sťažnosť R. O. (ďalej len „sťažovateľ“), občana Nigérijskej federatívnej

republiky (ďalej len „Nigéria“), podaná prostredníctvom jeho právneho zástupcu JUDr. Stanislava Jakubčíka, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009 a jeho rozsudkom z 22. marca 2011, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 70/2011 a jeho rozsudkom zo 7. júna 2011 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 18/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013.

Sťažovateľ vlastným podaním zo 17. októbra 2013 napísaným v anglickom jazyku požiadal ústavný súd o ustanovenie právneho zástupcu na účely podania sťažnosti a v ďalšom období doplnil sťažnosť podaniami v anglickom jazyku z 30. októbra 2013, 19. novembra 2013 a 2. decembra 2013. Sťažovateľ v každom podaní uviedol, že jeho obsah preložil z jazyka igbo do anglického jazyka jeho spoluväzeň pochádzajúci tiež z Nigérie.

V sťažnosti sa uvádza, že 7. septembra 2009 bola na sťažovateľa podaná obžaloba, v zmysle ktorej ho okresný súd rozsudkom sp. zn. 1 T 116/2009 z 22. marca 2011 uznal za vinného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c) a d) a ods. 2 písm. e) Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia. Súčasne uložil sťažovateľovi trest vyhostenia na dobu 10 rokov, ochranné protitoxikologické liečenie ambulantnou formou a ochranný dohľad na dobu jedného roka.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 To 70/2011 zo 7. júna 2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste, spôsobe jeho výkonu, ochrannom opatrení a ochrannom dohľade s odôvodnením, že okresný súd neprihliadol na predchádzajúce odsúdenie

sťažovateľa a neoboznámil sa so spisovým materiálom Okresného súdu Poprad sp. zn. 2 T 81/2010. Krajský súd následne uložil sťažovateľovi súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia, trest vyhostenia na dobu 10 rokov, ochranné liečenie a ochranný dohľad na dobu jedného roka.

Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku uznesením sp. zn. 3 Tdo 18/2013 z 26. júna 2013.

Sťažovateľ odôvodňuje namietané porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru takto:

„Vo veci sťažovateľa bolo právoplatne rozhodnuté Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 To 70/2011 dňa 07. 06. 2011. Predmetné rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07. 06. 2011 bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené až dňa 12. 02. 2012, teda po 9 mesiacoch, a to až po viacerých telefonických a písomných urgenciách.

...

Ked' už sťažovateľ mal možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok, ktorý aj využil, tento dňa postúpené zo súdu príslušného na podanie dovolania – Okresného súdu Bratislava I na súd príslušný na rozhodnutie vo veci – Najvyšší súd SR, t. z., že sťažovateľov mimoriadny opravný prostriedok 8 mesiacov čakal iba na zaslanie na príslušný súd, pričom priemerná doba rozhodovania Najvyššieho súdu SR o dovolaní je minimálne 1 rok.“

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru sťažovateľ uvádza:

„Súdy v priebehu konania však porušili vyššie uvedené práva sťažovateľa a nezabezpečili mu tlmočníka do materinského jazyka IGBO. Do konania namiesto toho pribrali tlmočníka z/do angličtiny. Sťažovateľ však nebol v anglickom jazyku spôsobilý rozumieť podstate trestného konania, poučeniam v trestnom konaní, obvineniu, ktoré bolo voči nemu vznesené, obžalobe a ani rozhodnutiam vo veci, pričom iba časť dokumentácie týkajúca sa trestného konania bola pre sťažovateľa preložená do anglického jazyka.“

Sťažovateľ ďalej uvádza, že v porovnaní s osobou slovenskej národnosti bol výrazne ukrátený o možnosť porozumieť svojim procesným právam v prebiehajúcom konaní, a to z dôvodu, že všetky uznesenia a iné rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní mu boli doručované výlučne v slovenskom jazyku. Navyše mu viaceré rozhodnutia vrátane poučení o možnosti podať opravný prostriedok neboli adekvátne pretlmočené. Podľa sťažovateľa nemožno argumentovať ani jeho možnosťou dozvedieť sa o svojich právach prostredníctvom svojho právneho zástupcu, pretože právny zástupca nemal možnosť navštíviť ho vo väzbe v dostatočnom čase pred uplynutím lehoty na podanie opravného prostriedku pri každom doručenom rozhodnutí. Z dôvodu, že sťažovateľ nebol dostatočne poučený o svojich právach, nemal vedomosť o tom, že proti rozhodnutiam orgánov činných v trestnom konaní možno podať opravný prostriedok, nemohol svoje práva v trestnom konaní účinne uplatňovať. V tejto súvislosti poukazuje na uznesenie o vrátení veci z 20. júla 2009, uznesenie o pribratí znalca z odboru chémie z 10. júna 2009 a uznesenie o pribratí znalca z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie z 18. júna 2009. Sťažovateľ tvrdí, že mu nebola riadne poskytnutá ani možnosť oboznámiť sa so spisovým materiálom po skončení vyšetrovania.

Sťažovateľ poukazuje na to, že *„vzhľadom na vzdelanostné ako aj rozumové predpoklady nebol spôsobilý porozumieť termínom trestného konania preloženým do anglického jazyka. Sťažovateľ ovláda anglický jazyk na základnej úrovni, ktorá postačuje na bežnú komunikáciu (napríklad spýtanie sa na cestu, nákup v obchode a pod.). Sťažovateľ sa nezúčastňoval kurzov anglického jazyka, pričom poznatky z tejto oblasti získal len na základe komunikácie s osobami v obdobnej sociálnej a spoločenskej skupine. V Nigérii sú nasledovné oficiálne úradné jazyky: angličtina, jazyk Igbo, Hausa, Yoruba. Sťažovateľ ovláda však len jazyk Igbo ako svoj materinský jazyk. Anglický jazyk obvinený ovláda len na vyššie popísanej úrovni. Súd mohol tiež využiť tlmočenie zo slovenského jazyka do anglického jazyka a následne do jazyka IGBO a opačne.*

Z uvedených dôvodov je preto dôvodné predpokladať, že sťažovateľ nebol dostatočne jazykovo kompetentný a spôsobilý na to, aby porozumel terminológii trestného konania v anglickom jazyku, o to viac, že príslušný orgán sa o jazykovej úrovni sťažovateľa

nepresvedčil. Ďalej podotýkam, že dokonca samotné poučenie sťažovateľa v písomnej forme bolo opakované vyhotovené len v slovenskom jazyku.“

Sťažovateľ v doplneniach sťažnosti z 30. októbra 2013, 19. novembra 2013 a 2. decembra 2013 uvádza, že v konaní neboli predložené výsledky vyšetrenia ultra – scan a röntgenové snímky, ktorým bol podrobený po zadržaní v nemocnici. Tvrdí, že tieto boli negatívne, súdy však napriek tomu dospeli k záveru, že sa v jeho žalúdku nachádzajú časti predmetu o rozmere 2 x 4 x 7 cm. V podaní z 2. decembra 2013 poukazuje na to, že v súdnom konaní neboli vypočutí svedkovia, ktorých navrhol.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo R. O. nar... na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu SR v konaní so sp. zn. 3 Tdo/18/2013, Krajského súdu v Bratislave v konaní so sp. zn. 3 To 70/2011 a Okresného súdu Bratislava I v konaní so sp. zn. 1 T 116/2009 porušené bolo.

Základné právo R. O. nar... zaručené v čl. 6 ods. 3 pís. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a vyplývajúce z čl. 46 ods. 1, z článku 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami a postupom Najvyššieho súdu SR v konaní so sp. zn. 3 Tdo/18/2013, Krajského súdu v Bratislave v konaní so sp. zn. 3 To 70/2011 a Okresného súdu Bratislava I v konaní so sp. zn. 1 T 116/2009 porušené bolo.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 22. 3. 2011, sp. zn. 1 T 116/2009 sa zrušuje.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 To 70/2011 zo dňa 07. 06. 2011 sa zrušuje.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Tdo/18/2013 zo dňa 26. 6. 2013 sa zrušuje.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 331,13 EUR, ktorú je Najvyšší súd SR, Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Stanislava Jakubčíka...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť

ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd posudzoval námietky sťažovateľa vo vzťahu k tým právam, ktoré uvádza v petite svojej sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 70/2011 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 18/2013

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ v odôvodnení k tejto časti sťažnosti namieta porušenie svojich práv v súvislosti s prietahmi v postupe okresného súdu a krajského súdu pri doručovaní mu právoplatného rozsudku krajského súdu zo 7. júna 2011. Sťažovateľ uvádza, že rozsudok bol obhajcovi doručený 12. marca 2012. Uvedeným postupom malo byť sťažovateľovi bránené v možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky.

Sťažovateľ namieta prieťahy v postupe okresného súdu aj v dovolacom konaní, a to tým, že predložil dovolanie najvyššiemu súdu až po ôsmich mesiacoch od jeho podania, a aj v postupe najvyššieho súdu, avšak bez bližšieho odôvodnenia.

Zo súdneho spisu vyplýva, že krajský súd vyhlásil rozsudok sp. zn. 3 To 70/2011 na verejnom zasadnutí 7. júna 2011 a po jeho písomnom vyhotovení vrátil spis okresnému súdu na ďalšie úkony vrátane doručenia rozsudku stranám konania 15. júna 2011. Okresný súd doručil rozsudok obhajcovi sťažovateľa 12. marca 2012 a sťažovateľovi 2. apríla 2012. Preklad rozsudku do anglického jazyka sťažovateľ prevzal 30. mája 2012.

Zo súdneho spisu bolo ďalej zistené, že sťažovateľ podal dovolanie prostredníctvom svojho obhajcu okresnému súdu 15. júna 2012. Okresný súd predložil spis s dovolaním sťažovateľa najvyššiemu súdu 12. februára 2013 a po doplnení podľa pokynu najvyššieho súdu ho opätovne predložil 8. apríla 2013. Najvyšší súd rozhodol o odmietnutí dovolania uznesením sp. zn. 3 Tdo 18/2013 z 26. júna 2013, ktoré bolo doručené obhajcovi sťažovateľa 12. augusta 2013 a sťažovateľovi (preložené do anglického jazyka) 20. septembra 2013.

Sťažnosť bola doručená ústavnému súdu 14. októbra 2013.

Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, IV. ÚS 252/2013), podľa ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade okresným súdom a najvyšším súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu tohto základného práva, ústavný súd ju zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Z prehľadu konania vyplýva, že sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu po tom, ako bolo o jeho dovolaní právoplatne rozhodnuté a rozhodnutie doručené. K namietanému porušovaniu základného práva sťažovateľa postupom všeobecných súdov preto v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už nemohlo dochádzať.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v súvislosti s prierahmi pri predložení dovolania, ako aj postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní, je zjavne neopodstatnená, a preto je daný dôvod na jej odmietnutie v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na tlmočníka podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 116/2009, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 To 70/2011 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 18/2013

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 4 ústavy kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka.

Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

Podstatou sťažnosti v tejto časti je námietka sťažovateľa, že mu nebolo umožnené používať v trestnom konaní jeho materinský jazyk igbo. Orgány činné v trestnom konaní aj súdy pribrali do konania tlmočníka z/do jazyka anglického, hoci sťažovateľ tvrdí, že anglický jazyk neovláda na dostatočnej úrovni na to, aby pochopil zmysel obvinenia, vedel, aké práva má v trestnom konaní a mohol ich účinne uplatniť. Sťažovateľ namieta, že porušenie jeho práva na bezplatnú pomoc tlmočníka sa týka každej fázy trestného konania a nebolo napravené ani v opravnom konaní. Sťažovateľ spochybnil aj skutkové závery súdov a tvrdí, že neboli vykonané dôkazy, ktoré navrhol na spochybnenie svojho obvinenia.

2.1 K namietanému postupu a rozsudku okresného súdu

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 116/2009 z 22. marca 2011 už v predchádzajúcej sťažnosti, ktorú ústavný súd odmietol uznesením sp. zn. III. ÚS 142/2012 z 1. augusta 2012 v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie s odvolaním sa na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Nedostatok právomoci ústavného súdu je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania. Ústavný súd preto odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 s poukazom na § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

2.2 K namietanému postupu a rozsudku krajského súdu

Uznesením sp. zn. III. ÚS 142/2012 z 1. augusta 2012 ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku krajského súdu podľa zásady *ratio temporis* ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože o ochrane tých práv, ktorých porušenie sťažovateľ namietal, nerozhodol ešte najvyšší súd v dovolacom konaní. Ústavný súd poukázal na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09, III. ÚS 369/2011), podľa ktorej v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Ústavný súd sa odvolal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská verzus Česká republika*, na ktorý štandardne odkazuje vo svojej judikatúre (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, III. ÚS 227/2010, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), poukazujúc, že ak najvyšší súd dovolanie odmietne ako neprípustné, bude lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského (odvolacieho) súdu.

Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ podal sťažnosť proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 To 70/2011 zo 7. júna 2011 včas. Ústavný súd sa následne venoval posúdeniu, či preskúmanie námietok sťažovateľa proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu patrí do jeho právomoci, resp. či na ich posúdenie bol príslušný najvyšší súd v dovolacom konaní. Možnosť sťažovateľa podať sťažnosť po vyčerpaní všetkých účinných opravných prostriedkov aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu totiž neznamená, že ústavný súd môže preskúmať vo vzťahu k odvolaciemu súdu námietky proti jeho postupu a rozhodnutiu, ktorými sa zaoberal najvyšší súd v dovolacom konaní, nezistil však namietané porušenia, a preto dovolanie odmietol s odôvodnením, že nie sú splnené označené dovolacie dôvody. Ústavný súd môže vo vzťahu k odvolaciemu súdu preskúmať také námietky, ktoré sťažovateľ nemohol uplatniť v dovolacom konaní, pretože ich nemožno podradiť pod žiadny dovolací dôvod, napr. týkajúce sa skutkového stavu, a teda sťažovateľ nemal vo vzťahu k týmto námietkam k dispozícii iný účinný opravný prostriedok. Iný prístup by popieral zmysel a účel mimoriadneho opravného konania, ako aj princípov, na ktorých je budovaný systém súdnej ochrany a znamenal by atrahovanie

si právomoci, ktorá pri rešpektovaní princípov súdnej ochrany ústavnosti patrí najvyššiemu súdu.

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti, vo vzťahu ku ktorej je daná jeho právomoc, riadil svojou judikatúrou, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

V nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ich integrálnou súčasťou je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESĽP, z ktorej vyplýva, že „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. Georgidias

v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Obdobne ESLP v rozsudku vo veci Ruiz Torija v. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B, uviedol, že „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“.

V súlade s uvedeným je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).

Krajský súd sa odvolacími námietkami sťažovateľa, ktoré sú relevantné pre konanie o sťažnosti, vysporiadal takto:

„Pokiaľ obžalovaný v podanom odvolaní namietal postup orgánov činných v trestnom konaní preto, že nebol do konania pribratý tlmočník z jazyka slovenského do jazyka igbo a opačne, odvolací súd poukazuje na svoje rozhodnutie zo dňa 19. 11. 2009 sp. zn. 3 To 138/2009, v ktorom bola už vyriešená otázka tlmočenia tak, aby bolo zachované právo obžalovaného na obhajobu. Podkladom pre rozhodnutie krajského súdu v tomto konaní bolo potvrdenie vystavené Ministerstvom zahraničných vecí SR zo dňa 18. 11. 2009 a zastupiteľského úradu SR v Abuji, v ktorom sa uvádza, že úradným jazykom v Nigérii je iba jazyk anglický.

Čo sa týka ustálenia skutkového stavu a právnej kvalifikácie skutku, odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa konštatoval, že vina obžalovaného bola dostatočne preukázaná a to na základe vykonaných dôkazov, výpoveďami svedkov M. A., B. B., Ing. M. Š., listinnými dôkazmi o zaistení neznámej látky, znaleckým dôkazom kriminalistického expertízneho ústavu, o vieryhodnosti ktorých nemal ani odvolací súd žiadne pochybnosti.

Z uvedených dôkazov bolo nepochybne zistené, že obžalovaný doviezol vo svojej brušnej dutine neoprávnene s cudziny na územie Slovenskej republiky kokáin, s prímiesou fenacentinu a prokaínu s celkovou hmotnosťou 699,448 g v hodnote od 23.217,42 Eur – 46.434,84 Eur.

Obhajobné tvrdenia obžalovaného, že nevedel, čo zjedol a konal pod hrozbou násilia v krajnej núdzi sú nelogické a ani odvolací súd na tieto jeho tvrdenia neprihliadol. Ak si obžalovaný bol vedomý tohto, že ide o protizákonnú činnosť, ktorú podľa neho mal páchať pod nátlakom, mal niekoľko možností, aby túto trestnú činnosť oznámil na políciu, prípadne učinil tak pri kontrole nielen na letisku v Španielsku, ale aj v Prahe a tiež po prilete na Slovensko. Tieto možnosti obžalovaný nevyužil a pri odhalení, že v jeho brušnej dutine sa nachádzajú drogy, s orgánmi činnými v trestnom konaní Slovenskej republiky ani nespolupracoval.

Návrhy obžalovaného na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov MUDr. N. a Mgr. M. P., odvolací súd považoval už za nadbytočné lebo výpoveďami týchto svedkov by už nedošlo k zvráteniu podstatných okolností skutku.“

Krajský súd sa stotožnil s hodnotením vykonaného dokazovania, ku ktorému dospel súd prvého stupňa, a preto ústavný súd poukazuje na príslušnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 22. marca 2011:

«Po vykonanom dokazovaní a vyhodnotení dôkazov súd dospel k nasledujúcim záverom: tvrdenia obžalovaného sú nepravdepodobné, nelogické, vedené v snahe vyhnúť sa trestnému postihu. Obžalovaný sa po 2 rokoch vrátil na Slovensko z Írska a hneď telefonoval známemu, ktorého dva roky nevidel a v podstate ani nevie ako sa volá. Na jeho žiadosť bol ochotný ihneď vycestovať do Španielska pre nejaké autosúčiastky. Sú protichodné aj tvrdenia obžalovaného, že nevedel, že sa jedná o drogy a napriek tomu na druhej strane tvrdí, že chcel celú vec oznámiť policajtom, či už v Španielsku alebo v Prahe, napokon v Bratislave. Obžalovaný doteraz nežil v pralese, bol ženatý na Slovensku, pracoval dva roky v Írsku, podľa vlastného tvrdenia je vyučený automechanik. Je teda nepochybné, že vedel, čo dostal do svojho tela, že sa jedná od drogy. Súd poukazuje na skutočnosť, že sa vyskytlo viac prípadov rovnakého spôsobu prevozu drogy na územie Slovenska práve občanmi Nigérie a je teda zrejmé, že sa jedná o organizovanú trestnú činnosť, ktorej súčasťou je aj konanie obžalovaného. Ak by súd zobral do úvahy aj nepravdepodobnú možnosť, že obžalovaný vycestoval do Španielska v nevedomosti, že má doviesť na Slovensko drogy, takisto nedôveryhodné tvrdenia obžalovaného, že „tabak“ musel skonzumovať pod nátlakom, obžalovaný mal možnosť celú záležitosť oznámiť

už na letisku v Španielsku. Vzhľadom na vyššie spomínaný poznatok, o takejto distribúcii drogy na Slovensko, vyznieva tvrdenie obžalovaného o jeho sledovaní pánom v obleku ako z druhotriedneho filmu. Súd teda neuveril obrane obžalovaného, že drogy skonzumoval pod nátlakom, pričom vôbec nevedel, že sa jedná o drogy. Naopak, súd dospel k presvedčeniu, že u obžalovaného sa jednalo o jednoznačný úmysel doviest' na Slovensko nelegálne drogy, pričom však nebolo preukázané, že by tieto drogy chcel sám predávať, všetko nasvedčuje tomu, že ich mal iba odovzdať d'alšej osobe, ktorá by ich d'alej distribuovala. Táto skutočnosť má vplyv aj na právnu kvalifikáciu konania obžalovaného.»

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd (aj s odvolaním sa na rozsudok súdu prvého stupňa, ktorého skutkové závery a ich právnu kvalifikáciu potvrdil v odvolacom konaní) jasne a zrozumiteľne uviedol, ktoré skutočnosti považoval v trestnom konaní za preukázané, ktorými dôkazmi, aj ako hodnotil vykonané dôkazy, a dospel k záveru o vine sťažovateľa. Krajský súd sa zaoberal návrhmi sťažovateľa na doplnenie dokazovania, vysporiadal sa aj s obhajobou sťažovateľa a podrobne odôvodil, prečo jeho obhajobe neuveril a považoval ju za účelovú, pričom jeho závery sú logické a bez vnútorných rozporov. Krajský súd sa venoval právnomu posúdeniu všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi, so zameraním sa na posúdenie objektívnej stránky, kde dôsledne skúmal následok konania sťažovateľa, ako aj s dôrazom na posúdenie subjektívnej stránky, úmyslu sťažovateľa dopustiť sa protiprávneho konania. Krajský súd sa venoval v rámci hodnotenia obhajoby sťažovateľa aj posúdeniu okolností vylučujúcich protiprávnosť činu, a to konaním v krajnej núdzi, na ktoré sa sťažovateľ odvolával.

Pokiaľ sťažovateľ v doplnení sťažnosti namieta, že nebolo vykonané dokazovanie röntgenovými snímkami a výsledkami vyšetrenia ultra – scan, ktoré mali byť negatívne, sťažovateľ neobjasnil, ako by tieto dôkazy mohli prípadne spochybniť nález drogy, ktorá sa nachádzala v predmetoch vylúčených z jeho tela. Okrem toho ústavný súd zo súdneho spisu zistil, že na č. 1. 156 a 157 sa nachádzajú lekárske nálezy z vyšetrení vykonaných po zadržaní sťažovateľa vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou B., pracovisko R. V náleze

zo sonografického vyšetrenia sa uvádza: „*Dôkaz prítomnosti cudzieho telesa v žalúdku alebo v tenkom čreve sonograficky nie je možné dokázať.*“ V závere nálezu z röntgenového vyšetrenia sa konštatuje: „*Cudzie viacpočetné telesá, rtg nekонтрастné, v lúmen žalúdku.*“ Závery vyšetrení potvrdené v nálezoch lekármi, ktorí ich vykonali, nekorešpondujú s tvrdeniami sťažovateľa.

Sťažovateľ mal možnosť predniesť v odvolacom konaní námietky tak proti skutkovým, ako aj právnym záverom súdu prvého stupňa a svoje právo využil. Ústavný súd po posúdení námietok sťažovateľa v rozsahu svojej kompetencie vo vzťahu k rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu dostatočne objasňuje skutkové a právne závery, nie je arbitrárny a je odôvodnený v súlade s požiadavkami, ktoré vyplývajú z práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými. Ústavný súd nezistil dôvod pre zásah do sféry pôsobnosti krajského súdu (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04), čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2.3 K namietanému postupu a rozsudku najvyššieho súdu

Sťažovateľ podal dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), h) i) a j) Trestného poriadku. Porušenie svojich práv tým, že mu nebolo umožnené používať v konaní svoj materinský jazyk igbo, ale konanie bolo tlmočené do jazyka anglického, ktorému nerozumie na dostatočnej úrovni, namietal v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Podľa tohto dôvodu dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Vzhľadom na to, že sťažnosť sa týka len tejto námietky, ústavný sa zameril na posúdenie rozhodnutia najvyššieho súdu v takto určenom rozsahu.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia týkajúceho sa dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol:

„Dovolací súd po preštudovaní predloženého spisového materiálu dospel k záveru, že súdy nižšieho stupňa ako i orgány činné v trestnom konaní, postupovali v súlade so zákonom, ak na konanie pribrali tlmočníka z anglického jazyka.

Podľa § 2 ods. 20 Tr. por. ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.

Podľa § 28 ods. 1 Tr. por. ak je potrebné pretlmočiť obsah výpovede alebo ak osoba uvedená v § 2 ods. 20 vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie, alebo nehovorí týmto jazykom, priberie sa tlmočník opatrením. Tlmočníkom môže byť výnimočne aj zapisovateľ.

Právo dotknutej osoby používať v trestnom konaní jazyk, ktorému rozumie, je jednou zo základných zásad Trestného poriadku. Rovnaké právo garantuje v čl. 47 ods. 4 Ústava Slovenskej republiky. Využitie práva na tlmočníka je podmienené vyhlásením dotknutej osoby, že neovláda jazyk.

Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006, na rozdiel od starej úpravy, však neobsahuje oprávnenie používať pred orgánmi činnými v trestnom konaní materinský jazyk.

Vzhľadom na skutočnosť, že obvinený je cudzím štátnym príslušníkom a neovláda slovenský jazyk, boli do konania pribratí tlmočník a tlmočníčka z anglického jazyka, ktorému obvinený rozumie. Anglický jazyk je pritom jediným úradným jazykom Nigérijskej federatívnej republiky, ktorej je obvinený občanom.

Podľa zápisnice o zadržaní a obmedzení osobnej slobody podozrivej osoby (č. l. 17-21), zo dňa 10. júna 2009, ČVS: 124/OVK-BA-2009, bol obvinený v anglickom jazyku poučený o svojich právach a povinnostiach, a to i o práve na tlmočníka a prekladateľa. Ako tlmočnica bola vyšetrovatelkou Policajného zboru do konania dňa 10. júna 2009 pribratá Ing. B. V. Následne bol vyšetrovateľom Policajného zboru do konania dňa 11. júna 2009 ako tlmočník pribratý B. S. Tento bol prítomný pri výsluchu obvineného dňa 11. júna 2009, pri ktorom obvinený uviedol, že ovláda anglický jazyk slovom aj písmom a súhlasil s tým, aby mu tlmočník B. S. tlmočil zo slovenského

do anglického jazyka a opačne. Rovnako sa vyjadril aj na výsluchu dňa 25. júna 2009, kedy súhlasil, aby mu zo slovenského do anglického jazyka a opačne tlmočila Ing. B. V.

Okresný súd Bratislava I opatrením zo dňa 2. novembra 2009 pribral do konania ako tlmočníka aj pána I. – C. I. z jazyka igbo do jazyka slovenského a naopak.

Hlavného pojednávania dňa 15. júna 2010 sa ako tlmočník zúčastnil pán I. –C. I., pričom na tomto pojednávaní bola prokurátorkou prednesená obžaloba, a obvinený po poučení o svojich právach vyhlásil, že je nevinný. Tlmočník I. – C. I. sa zúčastnil aj nasledujúceho hlavného pojednávania dňa 5. októbra 2010, kde súdu oznámil, že sa vzdáva svojej funkcie ako tlmočníka z osobných dôvodov. Súd preto odročil pojednávanie na 13. decembra 2010 s tým, že naň bude predvolaný tlmočník z anglického jazyka B. S., ktorý sa zúčastnil aj ďalších pojednávanií.

Vzhľadom k tomu, že obvinený mal počas celého konania tlmočenie do jazyka, ktorému rozumie a ktorý je úradným jazykom jeho rodnej krajiny, pri vykonávaných úkonoch súhlasil s tlmočením do anglického jazyka a Trestný poriadok nevyžaduje konanie v materinskom jazyku, považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolateľovu námietku ohľadne porušenia jeho práva na obhajobu za nedôvodnú.

V súvislosti s námietkou, že do konania nebol prizvaný študent Slovenskej technickej univerzity, pán I. O., najvyšší súd poukazuje na zápisnicu z hlavného pojednávania z 13. decembra 2010 (č. l. 334-336), na ktorom bol vypočutý svedok MUDr. E. O. (brat I. O.), ktorý uviedol, že s bratom nepochádzajú z rovnakej oblasti Nigérie ako obvinený a jazyk igbo neovládajú.

K námietke doručovania písomností v slovenskom jazyku považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že obvinený je oprávnený na oboznámenie sa s celým spisovým materiálom za účelom účinnej obhajoby, pričom pre osobu neznalú jazyka, v ktorom sa konanie vedie, je pre pochopenie obsahu dokumentu preklad nutnosťou. Avšak právo takejto osoby používať v trestnom konaní jazyk, ktorému rozumie, nezakladá automaticky právo na zasielanie prekladu všetkých písomností. Povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov zabezpečovať obvinenému preklad listín nemožno vyvodit' ani z ustanovení § 28 a § 2 ods. 20 Trestného poriadku alebo z Ústavy Slovenskej republiky.

Naopak je povinnosťou obhajcu (ktorého mal obvinený v priebehu celého konania) poskytovať obvinenému potrebnú právnu pomoc, v rámci ktorej by mal v prípade potreby

zaobstarat' preklad. Nemožno pritom opomenúť, že úhradu s tým spojených nákladov by si ustanovený obhajca mohol nárokovať voči štátu v zmysle ustanovenia § 553 ods. 2 Tr. por. a § 15 zákona č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.“

Sťažovateľ sa dovoľáva svojho práva na používanie materinského jazyka v trestnom konaní. Také právo však sťažovateľovi nezaručuje ústava ani dohovor a tejto úprave základného práva na tlmočníka zodpovedá aj Trestný poriadok, ktorý obsahuje konkrétnu úpravu uplatnenia uvedeného základného práva v trestnom konaní.

Podľa § 2 ods. 20 Trestného poriadku ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa.

Podľa § 28 ods. 2 Trestného poriadku ak si osoba podľa § 2 ods. 20 zvolí jazyk, na ktorý nie je v zozname tlmočníkov zapísaný žiadny tlmočník, alebo vec neznesie odklad a zapísaní tlmočníci sú nedosiahnuteľní, príberie orgán činný v trestnom konaní alebo súd tlmočníka na úradný jazyk štátu, ktorému táto osoba rozumie.

Európsky súd pre ľudské práva interpretoval podmienky realizácie práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru v rozhodnutí K. c. Francúzsku (rozhodnutie o sťažnosti č. 10210/82), kde jasne uviedol, že toto právo neprislúcha obvinenému, ktorý dostatočne rozumie jazyku a hovorí jazykom, v ktorom sa konanie vedie, preto nepostačuje len formálne vyhlásenie obvineného smerujúce k požiadavke bezplatného ustanovenia tlmočníka, keďže dôkazné bremeno preukázať opodstatnenosť takejto požiadavky smeruje proti obvinenému s oprávnením kompetentného vnútroštátneho orgánu rozhodnúť o dôvodnosti prednesenej žiadosti. Európsky súd pre ľudské práva tak v mnohých prípadoch kvalifikoval námietku porušenia čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru ako zjavne neopodstatnenú alebo neodôvodnenú na základe skutočnosti, že podľa jeho názoru znalosť jazyka konajúceho súdu bola u obvineného dostatočná na to, aby bolo možné proces vedený proti nemu považovať za spravodlivý (napr. *Güngör v. Nemecko*, rozhodnutie zo 17. 5. 2001,

sťažnosť č. 31540/96; Hovanesian v. Bulharsko, rozsudok z 21. 12. 2000, sťažnosť č. 31814/03; Katritsch v. Francúzsko, rozsudok zo 4. 11. 2010, sťažnosť č. 22575/08). Z judikatúry tiež vyplýva, že pri úvahe, aká úroveň znalosti jazyka konajúceho súdu bola v tom-ktorom prípade potrebná, je relevantná povaha trestného činu, z ktorého bol sťažovateľ obvinený, a tiež zložitosť „oznámení“ adresovaných sťažovateľovi (Protopapa v. Turecko, rozsudok z 24. 2. 2009, sťažnosť č. 16084/90). V prípade Kamasinski v. Rakúsko, rozsudok z 19. 12. 1989, sťažnosť č. 9783/82, súd považoval za dostatočné na zachovanie tohto práva skutočnosť, že obhajca obvineného bol schopný komunikovať aj v jazyku sťažovateľa, aj v jazyku konajúceho súdu.

Ústavný súd sa vyjadril v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 144/03 z 13. augusta 2003 k rozsahu základného práva podľa čl. 47 ods. 4 ústavy v súvislosti s požiadavkou na preklad všetkých listín súvisiacich s konaním, keď uviedol, že takýto nárok netvorí obsah základného práva podľa čl. 47 ods. 4 ústavy. Európsky súd pre ľudské práva konštatoval v rozsudku Kamasinski v. Rakúsko, ods. 74, že čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru nejde tak ďaleko, aby vyžadoval v konaní písomný preklad každého listinného dôkazu alebo úradného dokumentu. Poskytnutá pomoc tlmočníka by mala byť taká, aby umožnila obvinenému zoznámiť sa s vecou a umožnila mu brániť sa, a to hlavne tým, že bude schopný predložiť súdu svoju verziu udalosti.

Z citovanej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa veľmi podrobne zaoberal posúdením, či námietka sťažovateľa o porušení jeho práva na používanie jazyka, ktorému rozumie, má reálne základy a mohla by spĺňať dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Na tento účel preskúmal postup a úkony orgánov činných v trestnom konaní, okresného súdu a krajského súdu a konfrontoval tvrdenia sťažovateľa obsiahnuté v dovolaní s jeho správaním na úkonoch v jednotlivých fázach trestného konania a spôsobom, akým sťažovateľ uplatňoval svoje práva obvineného v priebehu tohto konania. Všetky zistenia najvyššieho súdu zodpovedajú obsahu trestného spisu a rovnako ich hodnotí aj ústavný súd.

Ústavný súd túto obranu sťažovateľa hodnotí ako účelovú. V tejto súvislosti poukazuje aj na tieto skutočnosti, ktoré zistil z trestného spisu:

Sťažovateľ prišiel do Slovenskej republiky v roku 2005, oženil sa s občiankou Slovenskej republiky, v roku 2006 sa z tohto manželstva narodila dcéra. Sťažovateľ sa neskôr rozviedol a znovu oženil, jeho súčasná manželka je tiež občiankou Slovenskej republiky. Sťažovateľovi bol v roku 2005 a 2008 orgánmi Slovenskej republiky vydaný živnostenský list na účely prevádzkovania živnosti.

Orgány činné v trestnom konaní a súde však nepreceňovali schopnosť sťažovateľa porozumieť a komunikovať v slovenskom jazyku a vzhľadom na to, že je cudzincom, od začiatku konania s ním komunikovali prostredníctvom tlmočníka do/z jazyka anglického, ktorý je jediným úradným jazykom Nigérijskej federatívnej republiky, ktorej občanom je sťažovateľ. V anglickom jazyku bol sťažovateľ písomne poučený o jeho právach (pozri prílohu k zápisnici o zadržaní z 10. júna 2009 podpísanú sťažovateľom). Sťažovateľ okrem toho pricestoval v roku 2009 do Slovenskej republiky z Írska, kde sa istú dobu zdržiaval a mal vydané pracovné povolenie. Je dôvodné predpokladať, že v Írsku komunikoval v anglickom jazyku. V konaní vedenom Úradom justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Poprad pod ČVS: ORP-1056/OVK-PP-2009 pre podozrenie z trestného činu zanedbania povinnej výživy sťažovateľ pri výsluchu pred vyšetrovateľom 12. mája 2010 vyhlásil, že nerozumie jazyku, v ktorom sa vedie konanie, a žiadal o pribratie tlmočníka z/do anglického jazyka, ktorému dobre rozumie.

Pre jazyk igbo nie je v Slovenskej republike zapísaný žiadny tlmočník. Okresný súd zabezpečil v konaní tlmočníka ad hoc z/do jazyka igbo, ktorý sa však tejto úlohy v priebehu konania vzdal. Okresný súd preveril aj možnosť, ktorú navrhol sťažovateľ, zistil však, že pán I. O. neovláda jazyk igbo, a preto ho nemohol pribrať do konania ako tlmočníka.

Ústavný súd nespochybňuje, že sťažovateľ dokáže najlepšie obhajovať svoje záujmy a uplatňovať svoje práva v jazyku igbo. Avšak v situácii, v ktorej sa nachádzal, mu orgány Slovenskej republiky poskytli možnosť od začiatku trestného konania uplatniť práva

obvineného za pomoci obhajcu a za pomoci tlmočníka, s ktorým bol schopný dorozumieť sa. Sťažovateľovi bolo pri zadržaní tlmočené, z akého skutku je podozrivý, po vznesení obvinenia, z akého skutku je obvinený a ako je skutok právne kvalifikovaný, sťažovateľ mal k dispozícii tlmočníka pri oboznamovaní sa s výsledkami vyšetovania. Podľa názoru ústavného súdu tak sťažovateľ bol schopný vyjadriť sa k obvineniu, prezentovať svoju verziu udalosti a na ten účel predkladať návrhy na vykonanie dokazovania. Konanie pred súdom prvého stupňa aj odvolacím súdom bolo tlmočené, rozsudky týchto súdov boli sťažovateľovi doručené aj v preklade do anglického jazyka. Sťažovateľ bol oboznámený v anglickom jazyku aj s výsledkom dovolacieho konania. Orgány Slovenskej republiky a v kontexte posudzovanej časti sťažnosti najvyšší súd poskytli sťažovateľovi možnosť uplatniť jeho práva zaručené ústavou a dohovorom.

Na základe uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľa o porušení jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní sú zjavne neopodstatnené.

Ústavný súd preto rozhodol s poukazom na zistené dôvody o odmietnutí sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014